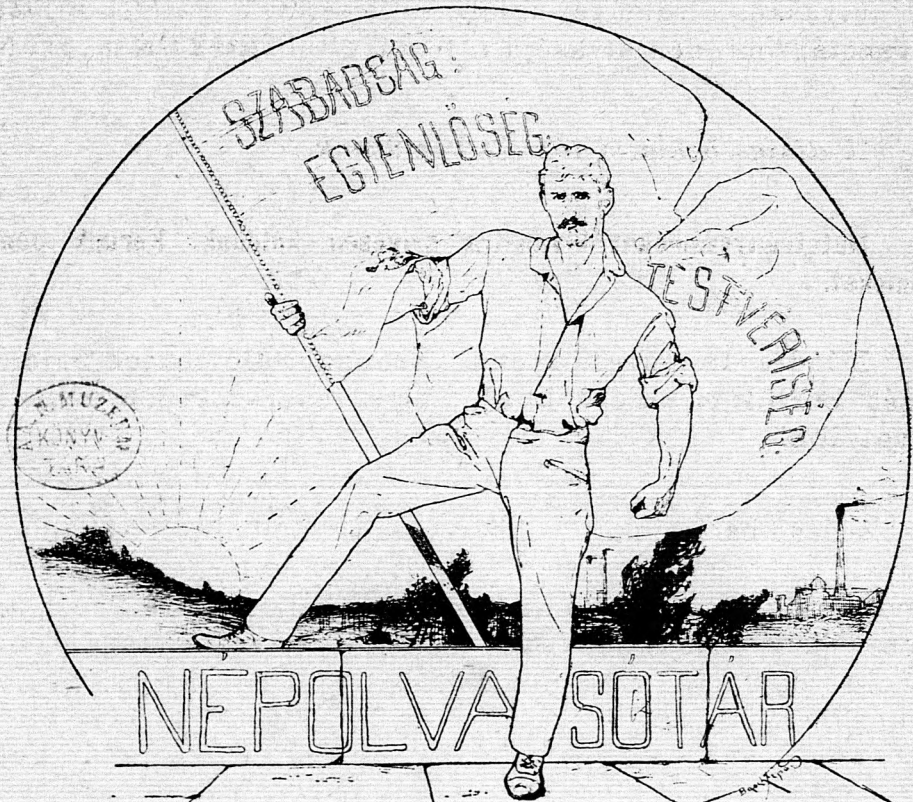

NÉPOLVASÓTÁR

SZÉPIRODALMI ÉS TUDOMÁNYTERJESZTŐ HETILAP.

NÉPOLVASÓTÁR

SZERKESZTI
ÉS
KIADJA

MEZŐFI VILMOS

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL

GARAI-UTCZA 32.

HOVA A MEGRENDELÉSEK INTÉZENDŐK

Tartalom: Föltámadás. (Ábrányi Emil.) — A kapitalizmus haldoklása. (Liebknecht Vilmos.) — Jézus. (Weitling Vilmos.) — A „nyárspolgár.” (Horváth János.) — A természetes gyógy-mód. (Ujváry Aladár.) — Az öreg kihordónő. — A kereszt alatt. (Képpel Rónay István.) — Tudományok és találmányok köréből. — Szellem-szirikák. — Humor. — Világkrónika. — Szerkesztői üzenetek. — Talány

Egyes szám ára 10 krajczár.

Felhívjuk olvasóink különös figyelmét a „**Világfelforgatók**“
című regényünkre, a melynek második folytatását most kapják. A
regényt az előnyösen ismert író és hírlapíró *Tábori Róbert* fordította
magyar nyelvre

Az ajándék könyvet, Bebelnek „Nő és a szocializmus“
című vaskos diszművét a jelzett feltételek mellett a „**Nép-
olvasótár**“ minden olvasója a 16. füzetrel **INGYEN** megkapja.

A díszes bekötési táblák készülnek.

Mutatványszámokat kívánatra szívesen küldünk. Kérünk pontos
címeiket.

**Minden lakásváltozásnak azonnal való pontos bejelen-
tését kérjük a kihordóknál, vagy levelezőlapon a kiadó-
hivatalba.**

Vidéki barátainkat, a kik az első számból több példányt
kaptak, ha még eddig nem tették: sürgősen kérjük, értesít-
senek az eredményről, illetve küldjék be a bevett pénzt. A
mennyiben a füzeteket nem tudnák elhelyezni: küldjék czi-
münkre öt vagy tíz krajezáros bélyeggel bérmentesítve nyílt
esomagban vissza.

A „Népolvasótár“ **3-ik rendkívül tartalmas száma** május hó
16-án, vasárnap jelenik meg.

Vidéki barátainkat kérjük, hogy ismerőseiknek, barátai-
nak, munkástársaiknak ajánlják a Népolvasótárt. Ha czi-
meiket megírnák, szívesen küldenénk az illetőknek mutatványszá-
mokat.

**A haladás, felvilágosodás és az emberszeretet minden
hivének kötelessége terjeszteni füzeiteinket.**

Olvasd a boríték hátlapját.

NÉPOLVASÓTÁR

2. szám.

Budapest, 1897. május 9.

I. évfolyam

Szerkeszti és kiadja MEZŐFI VILMOS.

⊗ Szerkesztőség és kiadóhivatal Garai-utca 32.

Föltámadás!

— Irta: Ábrányi Emil. —

..... Nagy szombat éjszakáján,
Kripták körül, sírkertek néma táján,
És mindenütt, a hol halottak vannak:
Tündöklő szárnynyal angyalok suhannak,
Mint csillaghullás, mely nem hágy nyomot,
Visznek kezükben pálmát, liljomot,
S míg a sírokra halkán rálegyintnek,
„Föltámadunk!“ sügják dalolva mindnek.

Az égi jelszót hűs szellő ragadja,
És egyik sír a másikának adja.
Halottak nyelvén valamennyi szól.
Fohász, sóhaj kél a göröngy alól.
Dermedt tagjával gazdag és szegény
Gyönyörben reszket sírja fenekén,
És bús a hang, rejtelmes, csodás:
„Föltámadunk! Ó édes biztatás!“

Egy sír marad csak hangtalan, komor,
A mit kerüb hiába ostromol.
Nagyot dobbant rá, fényes, könnyű lába:
„Alvó, felelj hát!“ Ám ez is hiába.
Es most a legszebb szól hozzá kevélyen:
„Parancsolom az Úristen nevében,
Adj visszhangot hozsannás szónkra!“

Végre
Mozdul a hant s ily válasz döng az égre:

Van még szegény, kinek az ég alatt
Alig jut egy kis betevő falat,
A míg mellette örülten mulatnak
Más emberek, kik milliókat adnak

Habzó borokra, lóra, szeretőre?
 Van még a földnek rabja, börtön-öre?
 Van koldus, árva, sinylődő beteg?
 Ha van még: engem föl ne költsetek!

Feltámadástok átok-számba megy,
 Ha föltámadni és szenvedni egy.
 Ha minden az lesz újra, a mi volt,
 S elülről kezdünk minden bűnt, nyomort!
 Mért tudjam azt, amit már elfeledtem,
 Mikor nyugodt, boldog halottá lettem,
 Mért tudjam újra, gyötrődvén bele,
 Hogy a világ gazokkal van tele?

Föltámadásra akkor hívjatok,
 Ha minden ember boldogúlni fog —
 Nem henye ranggal, cifra ősi névvel,
 De a tulajdon igaz érdemével.
 Föltámadásra akkor hívjatok,
 Ha mindenütt, a hol nem gúny a jog,
 A föld gyümölcsét egyformán szedik,
 S élhet mindenki, aki születik!

Ha nem lesz többé birkanyáj a nép,
 A ki parancsra vágó-hídra lép;
 Ha megbukik furfang, alávalóság.
 És nem lesz más hatalmas, csak a jóság;
 Harcban nem omlik ezrek drága vére,
 S csak a tulajdon szerető szivére
 Hallgat az ember, soha semmi másra —:
 Majd én is vágyom a föltámadásra!

A kapitalizmus haldoklása.

— Irta: Liebknecht Vilmos, a német birodalmi gyűlés tagja. —

A mi pártunk nem alárendelt, vad csorda, a melyet csak a pillanat lelkesedése tart össze, a mely mint hirtelen előretörő ár, mindent megdönt, a mi utját állja, hogy azután a lelkesedés tüntével erőtllenül széjjel máljon. Szervezett, jól figyelmezett hadsereg a mi pártunk, a mely rendszeres harczot folytat a kapitalizmus (tőke uralom) és a társadalom kettős istensége, a *mammon* és a *moloch* ellen. Tervszerű, rendszeres hadviselés ez, a mely a helynek és körülményeknek előnyeit kihasználja, reménytelen vállalkozásokba bele nem kezd, az ellenséget hathatós fegyverekkel támadja és mellőzi a hadviselés ama módját, a melyhez az ellen-

ség jobban ért. Egy szóval rendes küzdés ez, a mely feltétlenül nekünk biztosítja a győzelem esélyeit, feltéve, hogy nem engedjük magunkat törbe csalni. A végleges győzelem csak idő kérdése. De hogy a mienk lesz a babér, az olyan bizonyos, mint hogy kétszer kettő négy, vagy mint a hogy a tervszerűen ostromolt várnak előbb-utóbb buknia kell.

Egy nagy előnnyel dicsekedhetünk: mi ismerjük az ellenségünket, ellenben az nem ismer bennünket. Mi szembe nézünk az ellenséggel. A mi harci eljárásunk homlokegyenest eltér az övékétől. Mert félik az igazságot, óva figyelmeztetik az elbutított jámborokat, hogy ha meglátnak, furkósbótot ragadjanak és uszítsák ránk a kutyákat. Mi éppen ellenkezőleg azt hirdetjük: „Ismerjétek meg az ellenséget!“ Mennél jobban ismeritek őket, annál inkább megdorodtak az ügytől, a melyet képviselnek és annál hathatósabban küzdhetnek ellenök.“ Ennek megvan az az előnye, hogy ütéseink sujtanak. Mi a tényleges kapitalizmus ellen küzdünk, míg ellenségeink harcolnak egy nem létező szocializmus ellen. A mi ütéseink tehát találják, a míg ellenségeink csak félre sujtanak. A mi csapásaink az élő husba hatolnak, ellenfeleinké az üres levegőt érik és ha mégis sebeznek vagy ölnek, csak is, azt sebezik vagy ölik meg, a minek pusztulása az ellenségnek árt és nem használ.

S a mi hadseregünk egyre erősödik számban, benső állhatatosságban, az erő és a végleges győzelem biztos tudatában.

Legjobb toborzónk és agitátorunk maga a kapitalizmus. Állami és társadalmi ügynökeinek és bérenczeinek sokaságával egyedül a mi javunkra dolgozik. S hogyan? Napról-napra ezer és ezer existenciát pusztít el, a kik mind a mi táborunkba jönnek. A tulajdonosok számainak csökkentésével, csökkenti támaszainak számát, minden egyes koldusbotra jutott emberrel „a mai társadalmi rend oszlopainak“ egyikét dönti meg.

Éppen a kapitalizmus ténykedése folytán óráról-órára nő a hatalmunk és hanyatlak az övé.

A fejlődés kérlelhetlen törvénye, a mely üldözi, akár a régi görögöket a fátum (sors), kényszeríti a kapitalizmust arra, hogy nekünk, halálos ellenségeinek és sirásóinak a győzelem utját egyengesse. Végzetét el nem kerülheti. A bajokat nem orvosolhatja, büneit, a melyeket kishitűen beismer, jóvá nem teheti. Mert vagy az a kapitalizmus, a minek lennie kell, vagy megszűnik a kapitalizmus. *A magántulajdon megsemmisítéséből táplálkozik.* Ha élni akar, kénytelen a „kis embereket“, a társadalom „közép osztályait“ felfalni. Mint a macska nem hagyhatja az egerészését, akként nem mondhat le a kizsákmányolásról. Minden komoly kísérlet a kapitalizmus visszaélésének a megszüntetésére, dőfés a kapitalizmus szívébe, mert hiszen ezek a visszaélések élete működéséhez hozzátartoznak.

Tudjuk, hogy a kapitalizmus halálos óráit éli és hogy maga kovácsolja nekünk a legyőzetésre alkalmas fegyvereket.

A kapitalizmus képviselői közül az okosabbak szintén tudják ezt.

A kapitalizmus haldoklását és a kultura ellenességét kitűnően jellemezte az agg [államférfi, Gladstone, mikor így nyilatkozott: „A birtokos osztályok — the property classes — a haladás akadályozóivá lettek!”

Jézus.*)

— Egy szegény bűnös evangéliuma. —

Irta: **Weitling Vilmos.**

BEVEZETÉS.

Szegény bűnösök! Ezt az evangéliumot számotokra irtam: tegyétek a szabadság evangéliumává. Jöjjetek mindannyian, a kik kételkedtek, a kiknek tudása ingatag, a kiknek reménysége kétségbe vész: jöjjetek mind, mind és merítsetek belőle új bátorságot, új reményt.

S habár a papok és farizéusok értelmezése és magyarázata, az egyház evangéliumának szeretetét kiölte a kebletekből: mégis, ne utasítsátok ezt megvetően vissza. Hiszen nem szent, nem pap, nem jámbor és erkölcsös, hanem csak egy szegény bűnös írta.

Ha kételyeitekben, és szenvedélyetek viharzásában vigasztalást és reményt kerestek, ha egy jobb élet után szomjaztok és a pap tanácsai szenvedéseitek ellenszeréül alázatosságra és lemondásra tanítanak, ha kívánságaitok és vágyaitok teljesülését a másvilágban ígéri: vegyétek és mutassátok meg neki ezt az evangéliumot.

S ti szegény bűnösök, ha a templom tisztogatásánál a felborult üzérasztalokról egy-egy pénzdarab ujaitokhoz ragad és e miatt törvényszékeikhez idéznek: úgy, mutassátok meg nekik ezt az evangéliumot.

Ha tekintet nélkül munkától kérges kezeitekre azt a pohár bort, vagy pálinkát keserű szavakkal a szemefekre vetik: úgy lapozzatok ebben az evangéliumban és ráfogtok akadni egy valakire, a ki dusan terített asztal gyönyöreit ugyancsak nem vetette meg. a ki barátja volt a vámosoknak és bűnösöknek és ki előtt ellenségeitek erkölce elenyésző semmiség.

Szenvedő Magdaléna te pazar kézzel osztogatád felséges balsamcseppjeidet! Epedő szemü bűnös asszony! Türted és csak látszólag állottál ellen a kis szerelmistennek, mikor vakmerő kézzel tavaszod szépség bimbóit babrálta. Gyöngitéd a szenvedélyeket,

*) Egy sokat szenvedett szabómunkás művének kivonatát mutatjuk be olvasóinknak. Weitling Vilmos 1808-ban született, mint „törvénytelen” gyermek Magdeburgban. Óvott Németország legelső kommunistája. Műveit félig-meddig már a feledés homálya borítja, pedig kár értük, mert ez az egyszerű szabómunkás érzelmeinek és gondolatainak, a keblében élő szabadságszeretnek olyan remek kifejezését adta, mint előtte és utána kevesen. Ebben a művében, a melyet a *Népolvasótár* közöl először magyarul, Jézus Krisztus szavaival bizonyítja a kommunizmus és szocializmus igazságait. Hisszük, hogy olvasóinknak kedvesek lesznek Weitling fejtegetései. Szerk.

mert győzedelmeskedni engedéd; oh szenvedélyek királynője, ezzel legyőzéd őket.

Hadd takargassák mások magukat a szenteskedés, a jámborság, az ártatlanság, a szüziesség köpenyébe: messze mögötted állanak ők, a ki erényes maradtál, holott meghajoltál a szenvedély előtt. Sokan lettek bűnössé miattad, Magdaléna! és ha az előítélet megvet érte, ám nyisd fel ezt az evangéliumot és mondd: *Sokat szerettünk, nekünk tehát sok fog megbocsáttatni.*

Jöjjetek mindannyian, a kik dolgoztok, a kik fáradságosan munkálkodtok, megvetetten, kigunyoltan és elnyomottan, jöjjetek, ha szabadságot és igazságot akartok minden emberfiának, úgy ez az evangélium megacézolja bátorságotok és újra kizöldül reménységtek virága.

Akkor a gond halványsága ismét kipirul és a bánatos szemekbe visszatér a reménység szép sugára. Akkor eloszlanak a sötét, ködös előítéletek és a kemény szivekben tüzet fog a szeretet. A bátortalan, gyenge szivek megerősödnek és a kételkedő agyába a meggyőződés hatalma költözik. A gonosztevő homlokára nyomja a megbocsátás csókját és a börtöneik sötét falait a reménység sugára világítja meg. Az aranyborju varázsát majdan megtöri és hangosan hirdeti a szegények és bűnösök sokaságának: a szabadság birodalmát.

A hitet kivetközteti tévedéseiből, megmutatja a remény útját, és valamennyi bűnös szívét megtölti a szeretet és a szabadság tüzevel.

Ugy legyen!

(Folytatjuk.)

A „nyárspolgár“

A „Népolvasótár“ számára írta: Horváth János.

Más munkáját meg nem becsülő,

De övével nagyralevő.

Apróságokban hősködő.

Nagy dologban kicsinykedő.

Irigykedő haszonleső,

Más kárán meg örvendező.

Hatalmasnak hizelkedő,

A gyengébbel kötekedő.

Hitvallást tart, templomba jár,

Mit másnak tesz, többnyire kár.

A mi közjó, ki nem állja,

Hizlalt disznó: ideálja.

Ilyen képű a „nyárspolgár“,

Magyar, német vagy muszka bár.

A természetes gyógymód.*)

A „Népolvasótár“ számára írta: **Ujváry Aladár** természet orvos.

Nálunk még keveset tudnak a természetes gyógymódról, de annál nagyobb a hire külföldön. A lényege az, hogy a beteg embert tisztán a természet törvényein alapuló eszközzel gyógyítsuk. Fő-kellékei: a levegő, a víz, gőz, a helyes étrend, ruházkodás, rendszeres munka, kellő pihenés, mászás és tornázás.

A természetes gyógymód nem türi meg a patikaszereket. Abból az elvből indul ki, hogy valamennyiben méreg van, tehát ártalmas. A legjobb orvos maga a természet, bár Hippokrates, az orvosi tudomány atyja megmondta: „*Medicus curat natura sanat morbus*“, a mi annyit tesz, hogy az orvos kezeli ugyan, de a természet gyógyítja a beteget.

A természetes gyógymód főcélja az, hogy a nagy néptömegeket megtanítsa egészségük megóvásának művészetére. Arra törekszik, hogy az emberrel megismertesse az embert. Küzd a mai társadalmi rend ellen is, mert hiszen a legtöbb testi és lelki betegségnek ez az okozója. Az aranyborju szolgálatában az emberek elcsenevészednek, testben és szellemben tönkre mennek és a mikor tizezrek közül egy eléri az áhitott célt, a gazdagságot: testben és lélekben nyomorék.

Az anyagiak után való hajsza magával ragadott minden ágot: így az orvosokat is. Azok is tisztán a haszonért dolgoznak és holott minden pillanatban valami új, meg újabb bacillus gyilkoló szert találnak fel: a végeredmény mégis az, hogy az emberiség még csenevészebb lesz, még jobban elkorcsosodik.

S e mellett a közegészségügy tana úgy a miniszter, mint a proletár előtt száz pecséttel lezárt titok marad. A természet-orvosoknak éppen az a céljuk, hogy a népet megtanítsák az igazi orvosi tudományra. Mindenki legyen a maga orvosa; ez a végcél, a melynek elérésére kell törekedni.

A szociális, illetve nép egészségügy követelése a következők:

1. Az egészségnek megfelelő nyolcz órás munkanap.
2. Egészséges munkáslakás; világos és jól szellőztethető munkahelyiségek.
3. Hamisított élelmiszerek forgalomba hozásának teljes megghiusítása.
4. Az orvosügy államosítása. Ingyen orvos, betegápolás és esetleges gyógyszer.
5. Az aggok emberies ellátása.
6. Nyilvános ingyenfürdők és tornatermek felállítása.
7. Nyilvános ingyen nevelés.
8. Tizennégy éven alóli gyermekek munkájának eltiltása.
9. Tizennégy életévtől tizennyolczig a hat órai munka életbeléptetése.
10. Női munka eltörlése.
10. Az éjjeli munka mindenütt, a hol lehetséges, eltiltandó.

* A „Népolvasótár“ hasábjain minden vélemény kifejezésre juthat, ha végcélja a tudás és ismeretek terjesztése. Ebből a szempontból közöljük ezt a cikket is, a mely bizonyára érdeklődést fog kelteni minden körben. Természetes, hogy a megtámadott hivatásos orvosi tudomány védelmére is nyitvák hasábjaink.

Végül megjegyzem, hogy a természetes gyógymód hívei külföldön rohamosan szaporodnak. Németországban például 390 természetes gyógyegylet áll fenn és körülbelül négy-ötszáz természetorvos működik. Lapjuk a „*Naturheilarzt*“ (természetgyógyorvos) hétezer példányban jelenik meg.

Meggyőződésem, hogy a természetes gyógy- és életmód követése beleillik a szociáldemokrata program keretébe. Mert csak az a nép képes arra, hogy egy helyesen berendezett társadalmat fentartson, a mely testében, lelkében egészséges, a mely életmódjában egyszerű és természetes.

Az öreg kihordónő,

— Életkép. —

A „Népolvasótár“ kihordónője a ködös reggelen már utban van, hogy a messze Ferenczváros egy szűk utcáját felkeresse. Bizony nincsen irigylendő munkája a szegény öreg anyókanak. Nagy bérkaszárnnyakat kell sorba járnia, barátságtalan, piszkos udvarokat, a hol sem világosság sem rend nincsen: ilyen helyeken laknak a munkás milliók. A házmester nem szívesen látja a mi anyókankat. Micsoda, hiszen csak egy munkásnak jár ez az ujság, majd egy munkás miatt fog odaállani magyarázni, hogy hol keresse az illetőt. Kutassa, ha tudni akarja. Sokszor felvilágosítás helyet jól összeszidja. De az anyókát ez nem riasztja vissza. Az ő előfizetőjének itt kell lakni, itt van a neve a czédulán, meg kell találnia, minden áron, de vajjon ennek a nagy bérkaszárnnyának melyik zugában lakik?!... Szegénynek rossz a szeme és az ajtókra szegzett táblácskákat nem tudja elolvasni. De a hol világosság árad ki az ablakokból, ott bekopogtat. Dörögő bosszus hangok fogadják, a mint benyit. A felnőttek éppen öltözködnek, a gyerekek sívitanak: s úgy néznek az ismeretlen öreg anyókára, mintha meg akarnák enni. Az öreg anyóka remegve kérdi, hogy nem-e lakik itt az ő előfizetője. Itt nem lakik, nem ismerjük, menjen isten hírével, válaszolják. Az asszonyka nem csügged; bejárja az emeleteket. A lépcsőkön munkásokkal találkozik, azokat is megkérdi, de senki sem ismeri az ő előfizetőjét... Az anyóka már csüggedni kezd. Hát nem fogja megtalálni az ő előfizetőjét?... Valóban alárendelt szerepe van ennek az öreg asszonykának az eszme terjesztésében, de ő is érdemes munkát teljesít. A tudatlanságnak, a rossz akaratnak egy jó részét az ő gyenge vállalai viselik. Az ő előfizetőjét nem akarják ismerni, el-

tagadják, sőt megtörténik, hogy a szülő megtagadja a fiát, az asszony a férjét: csakhogy a fiu, a férj ne olvasson, ne tanuljon, fel ne világosodjék.

— Nincs otthon, elutazott, nem kell már neki, másra kell a pénz! Ilyen kijelentések fogadják a szegény vén anyókat.

Végre mégis megtalálta az anyóka az ő előfizetőjét. Ott, a negyedik emelet legszélső sarkában egy kis zugban lakik másod magával. Csak olyan „ágyrajáró“ szegény munkásember.

Az öreg kihordónő ránczos arcán boldog mosoly fut végig a mint átadja a „Népolvasótár“-t. Mint egy meglepett fiatal leány, örömtelten, hadaró beszédben mondja el, hogy meddig kereste, míg rátalált.

Hiszen most már beszélhet. Az ő előfizetőjénél van, a szegények nagy, nemes ügyének egy szerény harcósánál, az szívesen meghallgatja.

S a csunya, rideg ház, a melyben előbb olyan idegenül érezte magát, most mint egy varázsütésre kedves és barátságos lesz. Hiszen most már nem kell idegen lakásokban keresnie, kutatnia. ezentul nyugodtan és biztosan fog elhaladni a sok közönyös ember előtt, mert hiszen tudja, hogy van ebben a nagy házban egy zug, a hol szívesen látják minden vasárnap, a hol szépen viszonzózzák a köszöntését, a hol rokonérzésü szívek fogadják.

Csak egy szegény munkásifju az ő előfizetője! . . . De egy azon sok közül, a kiknek agyában megvillant az értelem sugára, a kik keresik, kutatják az igazságot, a kik tudni, tanulni akarnak, hogy részük legyen abban a nagy küzdelemben, a melyet ezrek, százezrek folytatnak az emberiség jobb sorsáért.

Csak járj tehát öreg anyóka csüggedetlen. Hord szét a „Népolvasótár“-t, mindenüvé, a hol munkásemberek laknak, egy-egy barátságtalan szó ne riasszon vissza. Gondold velünk: Nem tudják, hogy mit cselekesznek! Apostol vagy te is öreg anyóka a munkásnép felszabadításáért vívott nagy küzdelemben, neked is részt kell vened a népbarátok kinszenvedéseiben.

A mi embereink szívesen fognak látni mindég és ez kárpót-lásod lesz. Szívesen fognak látni, a hogy megérdemled, mert veled jár az igazság, az emberszeretet, az igazi tudományosság: ez árad ki a „Népolvasótár“-ból, a melynek minden sorát szívünk vérevel, igaz szeretettel, őszinte lelkesedéssel írjuk meg.

A kereszt alatt.

— Képpel. —

Irta: Rónay István.*)

Emléked él s neved dicső még
De örökséged hova lőn rég?
Kik követőid tele szájjal,
Van-e, mi bennük te reád vall?
Oh nagy megváltó Jézus Krisztus!

Te Lázárként elhagyva álltál,
Lemondástól halványra váltál.
Ők palotáknak dus lakói,
Sovár testüknek hizlalói
Oh szegény árva Jézus Krisztus!

Neked, ösvényén kinnak, bajnak,
Nem volt hová fejed lehajtsad.
Ők kincset gyűjtve, mint a csókák,
Holt kézzel azt elrejtik, óvják.
Oh gyöngék pajzsa Jézus Krisztus!

Gyalog jártál helyről-helyre,
Holt szívbe is éltet lehelve.
Ők járnak büszke paripákon,
Aranynyal ékes ekvipázson.
Oh egy jog atyja Jézus Krisztus!

*) Rónay István előkelő katolikus pap, kanonok volt. Író és országgyűlési képviselő. Halála után a fiókjában találták ezt a költeményt, a melyet életében nem mert közölni, mert agyonütötték volna érte papotársai. Talán felesleges is hozzátennünk, hogy a költemény éle a papok ellen irányul. Rónay maga is pap lévén, ismerte azokat, a kiktől mindezeket írta és így nem vádolható elfogultsággal.

Aranyt és rangot esdekelnek,
Hisz ők „egyházi fejedelmek“.
Bemártanak mindent mi fényes,
A szájuk mézes, a szívük mérges.
Oh igazságos Jézus Krisztus!

A keresztet jaj, hogy dicsérik,
De fából, vasból sohse kérik!
Arany meg drágakő, ha rajta,
Kedves nekik az ily keresztfa.
Óh bűnbocsátó Jézus Krisztus!

Értünk te magad megaláztad,
E faj méltóságért nagy árt ad;
Az embert, kik járomba fogják,
Ők zsarnokok és gyáva szolgák.
Oh kegyes pásztor Jézus Krisztus!

Hogy szabadíts veszendő lelket,
A bűnös nőt te felemelted.
Ők zord, erényt papolva másnak;
Szeretőikkel éjszakáznak.
Oh szűz megváltó Jézus Krisztus!

Szivedből vérpatakja habzott,
Mezítelen tagjaidra csapzott.
Kik nagy tisztséged örökölték,
Csuhájukat bíborba füsték.
Oh világ szive Jézus Krisztus!

Ismerd meg a szóferditőket,
E régi farizeus főket.
A szájukon, zeng rád dicsének,
S ha élnél megfeszítenének.
Oh lelkek fénye Jézus Krisztus!

A szabadság lőn rabigává,
Az édenkert holtak lakává.
Sujtó kezéd oh mire késik;
Megadni bűnök büntetésit?
Szabadság lelke Jézus Krisztus!

Nagy mestere a szabad szónak,
Törd szét a békót, melybe fognak,
Hozz fényt és igaz derűt a földre,
Mit áltatás homálya tölt be.
Oh nagy szerelmű Jézus Krisztus!

Oh jöjj uram, itélni jöjj el,
 E csalfa népet üzni széjjel!
 Kergesd ki csarnokid kufárit,
 Szükség van ostorodra már itt,
 Oh igaz bíró Jézus Krisztus!

A tudományok és találmányok köréből.

§ **A rövidlátóság gyógyítása.** Nagy feltűnést keltett a bécsi orvosi körökben egy fiatal prágai orvosnak a felfedezése, a mennyiben a rövidlátóságot meg tudja gyógyítani. Ám az orvosnak is tapasztalnia kellett, hogy a felfedezőknak nem mindig rózsás a sorsuk. Folyamodott a bécsi egyetem tanácsához, hogy magántanárrá nevezzék ki, de nem tették. Kérvényét azzal a megjegyzéssel utasították vissza, hogy nincs meg a kellő elméleti képzettsége. Azt azonban, hogy többet tett a tudomány előhaladásáért, mint vajmi sok mély tudományu professzor, nem vették tekintetbe.

§ **Hogyan kell enni.** Sok ember szenved emésztési zavarokban, ami onnan van, hogy az ételek nem elég könnyen emészthető állapotban jutnak a gyomor üregébe. Az ételeket jól meg kell rágni és komoly tudósok állítják, hogy az egészség és magas életkor első sorban az ételek kellő és gondos rágásától függ. Az ételeket lehetőleg apróra daraboljuk föl és ne siessünk a rágással, hogy a nyállal jól elvegyülve, minden akadály nélkül csuszszanak le az emésztő csatornába. E fontos szabály gyakori elmulasztását a gyomorbetegség nagy száma igazolja. Sok ember kígyó módjára egyszerűen bekapja és rágás nélkül nyeli le az ételeket, melyeket a gyomor aztán kellőleg földolgozni nem képes. — Bár hihetetlennek látszik, nem ép ritka a dolog, hogy emberek az ételek hiányos megrágása miatt megfulladnak. A nagy darabokban lenyelt ételek, ha végre nehezen a gyomorba eljutnak, addig hevernek ott, míg a gyomorban teljesen felpuhulva a bélsatornába jutnak, de az sokáig tart és étvágytalanságot, nyomást, fejfájást, szóval emésztési zavarokat okoz. Tartózkodni kell a nagyon forró ételektől is, melyek sokszor gyógyíthatlan betegségeket vonnak maguk után. Legjobb az ételeket minden sietség nélkül és langyos állapotban enni és aki erre pontosan ügyel, magát mindenféle gyomor bajtól megóvhatja.

§ **A jövő hajója.** Bazin Ernő párisi tanár, egy olyan hajó szerkesztésén fáradozik, amelynek nem az egész teste szeli a vizet s amely gördülő mozgást végez a vízben. Az a szándék vezérelte, hogy a hajónak azt a sebességét, amelyet a mai hajó-összeállítást tekintve, a számítások mint ideálist állítottak föl, fölülmulja. Bazin tanár ama tapasztalata alapján, hogy a forgó korong gyorsabban jár a vízben, mint ugyanaz a korong, ha nem forog tengely körül, olyan új hajó szerkesztésével próbálkozott meg, amely nem uszik egész testével a vízben, hanem keréken jár a

hullámok közt. Ugyanazt a mozgató erőt alkalmazva, az uszó hajó és a forgó korong sebességei úgy viszonylanak egymáshoz, mint egy a háromhoz. Olyan hajót épített tehát, amely három pár, tíz méter átmérőjű korongon jár. A forgó korongok tengelyein rácsos tartók vannak, amelyek a fődélzetet, rajta a gépházat, kajutokat és raktárakat hordják. A hajórakodó terhe 280 tonna. A fődélzet 39 méter hosszú és 12 méter széles. A korongok percenkint 38-at fordulnak, minden tengelyt külön gép forgat. A hajó sebessége 50 kilométer óránként. Kormányja olyan, mint a régi hajóé, de Bazin már is olyanfajta kormányzáson töri a fejét, hogy a vízszin alatt kifolyó irányítható vizsugár visszahatása forgassa a hajót.

§ **Jelek a sirból.** Régen foglalkoztatja az embereket az az eszme, hogy az oly szerencsétleneknek, akik mint tetszhalottak kerülnek a sirba, mód nyujtassék a segítség hívására. Legujabban Karnicse orosz császári kamarás készített egy ily készüléket. A koporsóban fekszik például a tetszhalott; az ágybéli halál után. melyet egy lényeges testrész működésének szünetelése okoz, a test mégis életben marad, a haj, a köröm tovább nő. Példa erre I. Napoleon, akinek holttestét, amikor a hadastyánok palotájába szállították, megtekintették, azt tapasztalták, hogy a holttest megszakállosodott és a körömök keresztülfurták a czipót. A rothadás gázokat fejleszt, amelyek a testet fölemelik, sőt meg is fordítják. Megtörtént, hogy ólomkoporsók a légneműek hatása alatt kidomborodtak és összetörték a fakoporsót, amelyet magukban zártak. Néha maga az ólom is megreped, amint ez megtörtént Carnot köztársasági elnök koporsójával, amikor az Elyseei palota kápolnájában ki volt téve. Aztán meg viharos időben, meleg nyári estén alighanem átjárják a nem rég eltemetett testeket a föld villamos áramlatai. Már most a legcsekélyebb mozgásra, amely a mellkason nyugvó golyóra hat, a Karnicse-féle készülék szerint a sir fölött alkalmazott doboz fölpattan, megszólal egy kis csengetyű és mozgásba hoz egy kis lobogót.

§ **A gyilkos keringő.** Igen szép verseket irtak már a költők a bálkirálynőről, a kit megölt a táncz. Arloing párisi orvos a minap tartott fölolvasásában kimondta, hogy a halálnak ez a fajtája minden inkább, csak nem költői. Az emberi verejtek göze ugyanis, mondja Arloing, ha meleg szobában, vagy nyári napon szívják be, nem ártalmas, de rendkívül káros, ha heves testmozgás közben leheltetik a tüdőbe. Ő kísérletet tett olyan mellényekkel, a melyeket híres bálozó fiatal emberek alaposan átizzadtak. A mellényeket átszűrte vízbe mártotta, s ezt a vizet megittatta a kutyákkal. A kutyák lázas beteggé lettek s néhány óra múlva a difteria tünetei közt pusztultak el. Melyik fiatal leány gondolna arra, hogy csinos tánczosa mellénye ilyen gyilkos kórt hordoz magával a bálterem illatos levegőjében.

Szellemszikrák.

* A csillagok irigység nélkül osztják egymásnak a fényt. Ha valaki ellopja a gondolataimat, nem törődöm vele, ujat gondolok (Görres.)

* Tökepezések soha sem bocsátják meg, ha nem imádod az arany borjut.

* A reménység hasonlatos a bor hatásához: felüdti a szivet, de éhen hagyja a gyomrot.

* Egy csepp szeretet többet ér, mint egy hordó bölcsesség.

* Jellemző, hogy az emberiségnek azt a korát nevezi a történelem aranykornak, mikor az aranyak még nem volt becse.

* A hiúság, a tetszeni vágyás, vagy a dicsőség után való szomjazás, a legnagyobb gonosztettek okozója lehet. (Büchner.)

* A fejedelmek még mindig nem akarják belátni, hogy legveszedelmesebb ellenségük a rendőrség, a mely egyetlen félelmetes forradalmi hatalom Mert ha igazán vannak bajok, ugy az államhatalom eme ügyetlen kuruzslói még nagyobbakká teszik azokat. Friss levegőt és szabad mozgást biztosítsatok a beteg népnek, de ne bizzatok gyógyítását ügyetlen, hiú, együgyü és kötelességmulasztó kuruzslókra. (Börne.)

* Semmit meg nem bánni: ez minden bölcsességnek a veleje.

* A száguldó kocsikerekek után futó és ugató utcai kutyákhoz hasonlóan: orditva és fogvicsoritva követik a szabadon gondolkodókat, holott azok csak a haladó idő kerekei. A kocsiban ülő irányító szellemet azonban nem érik el, sőt észre sem veszik. (Börne.)

* A megijedt asszonyok a legodaadóbbak és legsimulékonyabbak. Innen van, hogy olyan gyakran megijednek.

* A gazdagság a legnagyobb bűn, mert az egyetlen, a melyet nem mindenki követhet el.

* Az alázatosság oly erény, a melyet csak másokban szeress.

Humor.

)(**Az igazhivő.** Egy jámbor fűszerkereskedő így szólt a segédjéhez: „János öntöttél-e a rumba vizet? — „Igen“ „Megkeverted homokkal a törött ezukrot? „Igen“. „Megnedvesítetted a dohányt? — „Igen.“ — Hát akkor öröj komiszkenyeret a borsó közé és aztán jere a szobámba imádkozni.“

)(**Ez is ok.**

Bíró: Mi jutott eszébe, hogy világos nappal minden észszerű ok nélkül oly botrányt okozott?

Vádlott: Kérem szépen öt rendőrt láttam ott, aztán meg-sajnáltam őket mert nem volt semmi dolguk.

)(**A becsület.** A gróf ur minden izben a becsület embere és esodálkozott a báró uron.

— Igazán nem értem ezt a bárót, szolt: hogy adhatja össze magát ily alacsony sorsu leányokkal. Ha én tartanék szeretőt, olyant keresnék, *aki becsületére váljék a feleségemnek.*

)(**Biró előtt.** Egy franciaországi városkában nagy port vert föl egy pör, a melyben egy élteőbb orvos szerepelt mint vádlott. Az orvos ellen egy pompás termetű, tagbaszakadt hajadon emelt panaszt, hogy merényletet követett el ellene. Azt követelte, hogy az orvos vegye nőül, vagy fizessen kárpótlást.

A végtárgyalásról aztán szárnyra kelt a leálynak egy mondása.

— No de, — szolt a bíró, — hiszen maga jó erős leány, hát nem tudott védekezni? Visszalökhette volna a vádlottat.

A leány szemérmesen felel:

— Hiszen van bennem erő, ha veszekszem; de nincs ám, ha nevetek.

)(**Pápa a menyország kapujánál.** X. Leo pápa halálakor gondolták ki ezt az adomát:

A pápa kopogtatott a menyország kapuján:

— Ki van itt? — kérdé Szent Péter.

— Én vagyok, az elhunyt pápa.

— Ej, mondja Péter, ha pápa vagy, magad nyisd a kaput. Hiszen mindig azt mondtad, hogy nálad a kulcsa.

)(**Biztatás.**

Házaló: Tessék valamit vásárolni, fiatal ur; nyaktüt, korállt, karpereczet a szeretőjének . . .

Legény: Nincs nekem szeretóm!

Házaló: Csak tessék megvenni . . . Szeretőt aztán könnyű kapni.

Világkrónika.

— Május elseje. Az elnyomott munkásnép és vele az elnyomottak minden barátja az idej május elsejét is fényesen megünnepelték. A világ minden tájáról, hol az embernek embertől való kizsákmányolása még rendszer: felemelő ünnepek híre érkezik. Különösen imponáló volt a munkásszázvezrek tüntető felvonulása május elsején Németországban, Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban, Ausztriában és az Egyesült államokban. Magyarország munkásnépe is komoly méltósággal vette ki részét az ünneplésből.

— Agyonlötte az ördögöt. Hunfeburgban (Németország) egy bekormozott arczu tolvaj azzal állított be egy házba, a mely két 8 és 12 éves gyermek őrizetére volt bizva, hogy: „Én vagyok az ördög, hol a pénzetek?” A fiuk megmondták, mire az ember hozzálátott a szekrény feltöréséhez. Erre azt mondja a 8

éves fiu a 12 évesnek: „Hozd a papa puskáját és lödd agyon az ördögöt.“ A fiú megtette és a mit sem sejtő tolvajt hátulról agyonlőtte.

— A legnehezebb ujoncz. Párisban most soroznak. Egy szakács 155 kilót nyomott a vizsgálatnál.

— Öngyilkosság a kolostorban. A ferenczrendiek vácsi kolostorában Gatter György 53 éves napszámos éhezéssel vetett véget életének. Halála után egy hónappal találtak rá a padláson. A harangláb oldalára a következőket írta a szerencsétlen: „A harangláb oldalára Őt † van felpingálva, Őt nap még az élet, A haláltól nem félek. Koplalás volt az életem, A halálom is az legyen.“

— Merénylet. Az olasz király ellen elkövetett merénylet tettesére mindenáron ráakarnák fogni, hogy szocialista volt. Persze nem sikerül. Szocialista ilyen örültségeket nem követ el. Pörében a napokban lesz a végtárgyalás. Az olasz királynak tudvalevőleg kutyabaja sem történt.

— A török és görög vérengzés úgy látszik, hogy a törökök teljes győzedelmével végződik. Mindenütt kergetik a görögöket. Közel 30000 ember pusztult el ebben a csunya vérengzésben. Európa gyalázata, hogy egész népek egymás gyilkosaivá szegődjenek. Mert a háború nem egyéb, mint szentesített gyilkosság — nagyban.

— Éhes voltam, hát loptam. *Mogyoródi* József kovácsmunkás mondotta ezeket a szavakat, a mikor a budapesti városligetben zsebtolvajlásán tetten kaptak.

Veszedelemes villamos kocsik. Napról-napra történik egy-egy baleset a budapesti villamos kocsikkal. Az elmúlt héten három embert gázoltak agyon. Egyszer meg összeütközött két kocsik. Szerencsére az utasok könnyebb sérüléssel menekültek.

— Keresztények és mohamedánok. A Balkán félszigeten, Skutari városában halálra szeretik egymást a keresztények és a mohamedánok. Mindkét vallás az emberszeretet hirdeti. Papjaik ennek ellenére egymás ellen uszítják a „hivüket.“

— Portsmouthban (Angolország) egy híres színésznő lemondott a világ gyönyöreiről. Ékszerait, pénzét szétosztotta a szegények közt és kórházi ápolónőnek ment.

— A kolera. Bombayban (India) kiütött a kolera. Az indus kormány a külvilággal való közlekedést betiltotta.

— Kerékpáros lakodalom. Néhány nap előtt Londonban egy esküvőre kerékpáron robogtak a menyasszony, a vőlegény, az örömszülők és az egész násznép.

— Hirschbergben (Szilézia.) az elmúlt héten egy molnár fogadott, hogy egy hajtásra megiszik egy fél liter rozspálinkát. Megtette, de a hogy lenyelte az utolsó kortyot, holtan esett össze. Négy árva siratja.

— Vén asszony szerelme. *Vilmány* községben egy 78 éves öreg asszony *Vargyas* Imréné felakasztotta magát, mert a bérese nem akarta szeretni.

— Hamis bankók. Az angol bank nagy hamisításnak jött a nyomára. Tízfontosokat hamisítottak még pedig nagy ügyességgel. A hamis bankókat Bécsben nyomták és Párisban hozták forgalomba.

— Ártatlanul szenvedett. Dungenban (Északi-Porosország) husz év előtt 15 évi fegyházra ítélték el egy néptanítót, mert erőszakot követett el egy iskolás lányon. A helyiség leggazdagabb embere néhány nap előtt halálos ágyán meggyóna, hogy a tettet ő követte el. A szegény néptanító tehát ártatlanul ült 15 esztendeig.

— A tudományért. A párisi sajtóbizottság elnöke a mult héten százezer frankkal megterhelt levelet kapott, A névtelen adományozó annak megjutalmazására szánta a pénzét, a ki a legjobb művet írja az iparról, művészetről és a közjólétről.

— Uri gazember. Ifj. *Gárdos* Lajos budapesti mérnök és *háziur* megmérgezte gyermekágyban fekvő fiatal feleségét, hogy egy másik nőt vehessen feleségül. Az uri gyilkost letartóztatták és most folytatja a budapesti ügyészség a vizsgálatot.

Vérengző szerelmes. *Lente* Antal kovácsmunkás Budapesten fecske-utczai lakásán agyonlőtte a kedvesét *Báry* Terézt, lakásadónőjét és egy lakótársát. Azután öngyilkos lett. Szerelmi perpatvar vitte rá a szörnyű vérengzésre.

— Messinában (Olaszország) *Bühning* Henrik 75 esztendősnök öngyilkos lett. A nélkülözés kergette a halálba.

— Elsülyedthajók. Havannából távirják: A New-Yorkba menő „*Nelli Schmeth*“ nevű hajó összeütközött a „*Grande Duchesse*“ nevű hajóval. A kapitány, a kormányos és négy matróz a tengerbe fultak.

— Ujságírók tanácskozása. Stockholm városában ez év június 25-én nagy nemzetközi ujságíró kongresszus lesz.

— Nő orvos. Ausztriában a napokban szerezte meg az orvosi oklevelet egy nő. Az orvos-kisasszonyt, a ki az első doktornő Ausztriában, *Possaunernek* hívják és *Budapesten* született.

— Részeges milliomosné. Londonban *Curphi* 27 éves miliomosné szeszes italok tulságos élvezése folytán meghalt. Havonként 700 forintot költött pezsgőre és pálinkára. Utoljára már spiritust és kölni vizet ivott. Botránys részegségért 150-szer büntették meg.

— Korai szerelem. Georgia (Észak-Ámerika) kormányzójának 17 éves fia egy 13 éves leánnyal megszökött. Egy pap nyolcz márkáért (1 márka 60 kr.) megeskette őket.

— Erfurtban (Németország) egy 13 éves fiu öngyilkos lett. Rossz iskolai bizonyítványa kergette a halálba.

— Ostorpattogás-verseny. Nogeante-ban (Franciaország) ostorpattogató versenyt rendeztek. 50 versenyző akadt. 36 módját az ostorpattogtatásainak mutatták be. Végül az összes versenyzők egyszerre pattogtatták ostoraikat. Fenséges muzsika lehetett!

Szerkesztői üzenetek.

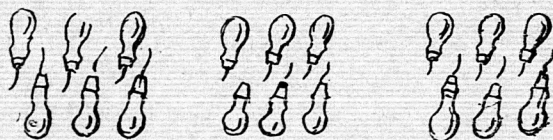
J. András Turkeve. Nagyban és egészben osztjuk fejtegetéseit. Ámde a vallás szükségességének vagy felesleges voltának feszegetésébe mi nem bocsátkozunk. A mi elvünk e tekintetben: A vallás magánügy. „Möge jeder nach seiner Fason selig werden.“ Keresse kiki a gusztusának megfelelő üdvösséget. Gazdasági párt vagyunk és a gazdasági harc alapján állunk. Az ön érdekesen kifejtett elvei többé-kevésbé befoglalják a szociáldemokrácia programjában. Tanulmányozza a szocialisztikus bölesészetet és ön be fogja látni, hogy a mire ön gondol, azt már rég rendszerbe foglalták az emberszeretet egyes nagy apostolai. Egyébként köszönjük szíves érdeklődését.

D. Sándor Berettyó-Ujfalu. Versében sok és mély az érzés. Ha rákerül a sor közölni fogjuk.

K. Imre Czegléd. A 16. füzettel mindenki megkapja a jutalom könyvét. Tehát ön is

T. Sándor Szeged. A talánymegfejtők a jutalmat sorsolás útján nyerik. Szerencse és a véletlen dönt.

Képtalány.

A helyesen megfejtők közt első jutalom gyanánt „**Jog a lustasághoz**“ című művecskét, második jutalom gyanánt „**Az igazi szocializmus**“ című művecskét sorsoljuk ki

Betűtalány.

Béla T hős hős hős
L hős hős hős

A helyesen megfejtők közt kisorsoljuk Palágyi Lajosnak „**Komor napok**“ című költemény kötetét.

A helyesen megfejtők névsorát a *Népolvasótár* 4. számában közöljük.

Megfejtési határidő május 17-e. A megfejtések levelezőlapon a szerkesztőség címére küldendők.

Az I. számban közölt talány megfejtőinek névsora a 3. számban jön.

*
Minden munkás és munkásbarát olvassa és terjessze a „Népszavát“, a munkás szaklapokat, az éleztlapokat, ugyszintén a munkásirodalmat

Figyelem!

Figyelem!

Figyelem!

A „Népolvasótár“ szépirodalmi és tudományterjesztő hetilap, minden vasárnap jelenik meg. Minden számban **tizenhat oldal** regényt, mint szórakoztató mellékletet és **tizenhat oldal** szépirodalmi és tudományterjesztő szöveget ad. Különösen a „Világkrónika“ rovatra hívjuk fel a figyelmet. Ebben hetenként megírjuk egy-két rövid sorban az egész világon történt nevezetes eseményeket. Ugy hogy azok, a kiknek nincsen idejük mindennap ujságot olvasni, a világon előfordult összes nevezetesebb eseményekről tájékozást nyernek.

Első regényünk a

Világfelforgatók

rendkívül érdekes. Angol eredetiben százezer példányban fogyott el. Rövid meséje az, hogy egy a jövő században élő ember leírja a világrombadöltét, de megírja azt is, hogy milyenné fejlődött a technika és a tudomány. A véres eseményeket azonban két szerető szív egyesülésének meséje nagyban szelidíti.

A Népolvasótár füzetei bámulatosan olcsók. Egy füzet ára Budapesten házhoz hordva, vidéken postán küldve **tíz krajczár**, amely a füzet átvételénél fizetendő.

A folyóirat 16-ik füzeténél a megrendelők huszonöt krajczár bekötési díj lefizetése mellett **ingyen** kapják, mint tudományos mellékletet Bebel Ágostnak „**A nő és a szocializmus. A nő a multban jelenben és jövőben**“ című világszerte ismert művét, amely a szocializmus tudományát népszerű módon előadja, úgy hogy aki elolvassa, tisztában van a szocializmus lényegével. A 34 ives, 550 nyomtatott oldalra terjedő, diszes kiállítású és csinosan bekötött műnek bolti ára 1 frt 50 kr. Különösen a nőkre nézve érdekfeszítő.

Akik egy negyedévre 1 frt 20 krt előre lefizetnek, a 25 krajczár bekötési díj mellett **rögtön** megkapják a diszes művet és kapják augusztus 1-éig minden héten postán a Népolvasótár füzeteit.

Vidéki előfizetők szintén ebben az előnyben részesülnek, azonban huszonöt krajczár helyett 35 krt kell beküldeniök a posta-szállítási költségek fedezésére. Vidéken tehát 1 frt 55 krajczárért negyedévig jár a Népolvasótár és meggy ingyen a „Nő és a szocializmus.“ Azok a vidékiek a kik a bizalmi férfiaktól egyenkint veszik a füzeteket, a 16-ik füzetrel éppen úgy megkapják a jutalom-művet, mint a budapestiek.

Azok, akik a „Nő és a szocializmus“ cz. művet nem kívánják, a 16 füzetrel, kárptlásul gyönyörű kiállítású fali képet kapnak, amely egy jelenetet ábrázol a proletáriátus szabadságharczából.

Bizunk az osztálytudatos munkásnép támogatásban.

A Népolvasótár szerkesztősége és kiadóhivatala

Garay-utca 32.

hová minden értesítés intézendő.

Nyom. a „Vörösmarty“ könyvnyomdában, Budapest, Mozsár-utca 8.